

LĂMPILE DE LA HISTRIA

I. LĂMPI ROMANE TIMPURII DIN SECTORUL SUD AL CETĂȚII HISTRIA

Ionuț BOCAN^a, Mircea DABÎCA^b

^a Muzeul Național de Istorie a României, București, România; e-mail: ionutzbocan@gmail.com

^b Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan”, București, România; e-mail: mdabica@yahoo.com

Keywords: Histria, lamps, Roman period, workshops, stamps

Abstract: This study focuses on the analyses of a specific type of archaeological material, namely the roman lamps, discovered in the South Sector at Histria. The analysis was made upon a set of 27 pieces that had been discovered in the South Sector during the archaeological campaigns carried out between 2003 and 2020. In the study were included the pieces from the early Roman period. Therefore, the purpose of the present paper is to provide an overview of a group of previously unpublished Early Roman lamps. The occurrence of a unique lamp mark on the territory of Romanian Dobrudja is also reported. Given the circumstances that this category received little attention within the published materials, provide an important contribution to a future endeavour to gather all the available artifacts in a corpus dedicated to Histria's lamps.

Cuvinte-cheie: Histria, opaițe, perioada romană, ateliere

Rezumat: Acest studiu este dedicat unei categorii specifice de material arheologic, și anume opaițelor romane descoperite în Sectorul Sud de la Histria. Astfel, am inclus în acest studiu 27 de piese, descoperite în urma campaniilor arheologice întreprinse între anii 2003–2020. Au fost analizate aici doar piese din perioada romană timpurie. Scopul acestui articol este introducerea în circuitul științific a unui lot de opaițe timpurii, inedite. De asemenea menționăm și prezența unei mărci rare, unică în Dobrogea românească. Acest lucru poate contribui semnificativ la realizarea unui viitor corpus al lămpilor Histriei, în condițiile în care această categorie ceramică este puțin prezentă în lucrările de specialitate.

Cercetările arheologice în **Sectorul Sud** al cetății greco-romane Histria au debutat în anul 2003 în punctul *Turnul K – extra muros*. În unitățile de săpătură amplasate la vest de zidul roman târziu, a fost pusă în evidență o spectaculoasă rețea de bârne – foarte bine păstrate – peste care a fost construită substrucția turnului de colț K, într-o zonă puternic înnisipată în antichitate. Această descoperire arheologică este importantă din două perspective: pe de o parte, s-a putut preciza faptul că aceste bârne au fost utilizate în jurul anului 300 p.Chr., ceea ce deschide o viziune dendrocronologică importantă atât pentru Histria, cât și pentru zona balcanică. Pe de altă parte, la fel de importante sunt și celelalte rezultate obținute referitoare la incinta romană târzie, a cărei fază B pare să fi fost construită peste latura de sud a incintei romane timpurii. Această ultimă constatare este și motivul pentru care cercetarea a fost continuată către vest, ceea ce a dus la identificarea ruinelor unei instalații portuare din ultima etapă de locuire de la Histria, aflată în această perioadă mai curând în sudul cetății, așa cum a postulat arhitectul Dinu Theodorescu¹.

Începând cu anul 2009 a fost inclus în cadrul *Sectorului Sud* un al doilea punct de interes științific, incinta romană timpurie, mai exact, capătul ei de sud. În urma cercetării arheologice din acest punct, s-a dovedit că aceasta își are

limita constructivă în această zonă, și nu se pierde în nisip așa cum se credea în anii din urmă².

Din anul 2010, în cadrul unei colaborări cu sectorul vecin, *Basilica extra muros*, condus de Viorica Rusu-Bolindeț, s-a extins cercetarea și spre nord. Scopul principal al acestei din urmă cercetări a fost acela de a pune în evidență, atât din punct de vedere științific, cât și muzeistic, orașul roman timpuriu, mai puțin cunoscut și cercetat în economia investigațiilor arheologice de la Histria. Unul dintre *obiectivele* majore a fost identificarea limitei sudice a zonei de necropolă din imediata vecinătate a *Basilicii extra muros*, și a limitei zonei de înnisipare din sudul sitului, acolo unde se postulează existența și funcționarea la un anumit moment istoric, a portului cetății Histria, sau a unuia dintre bazele sale portuare³.

Într-o a doua fază a cercetării de aici, între anii 2013–2015 a fost documentată latura de vest a unui edificiu de mari dimensiuni (probabil un *horreum*), datat stratigrafic în secolul al III-lea p.Chr., împreună cu o anexă/ compartimentare spre vest⁴. Din anul 2016, atenția s-a concentrat asupra laturilor de nord și sud ale acestui edificiu, avându-se în vedere în același timp și deschiderea cercetării în suprafață, în partea de vest a monumentului, care se evidențiază prin proporțiile și masivitatea zidurilor

² Dabîca 2013.

³ Dabîca 2010.

⁴ Dabîca 2014.

¹ Theodorescu 1970.